

0-3 jaar

**SPEEL
TIP**

Rijk en gevarieerd speelaanbod

Uit de kindermond

Véééééél spelen

“Lezen in de snoezelhoek, zingen in de tuin, verven met onze handen en voeten, samen dansen met doekjes, bootje spelen in een kartonnen doos, een toren bouwen met plasticen potjes, eten maken in de keukenhoek, buiten op ontdekking gaan, een puzzel maken,.... Zolang ik maar genoeg afwisseling en spelmateriaal heb, blijft het uitdagend voor mij. Wat ik vandaag tof en boeiend vind, kan ik morgen minder leuk of saai vinden. Gelukkig merken de kinderbegeleider het op wanneer ik minder met iets speel. Ze zorgen dan voor afwisseling in het speelgoed of richten een hoekje anders in.

Vandaag hadden ze zelfgemaakte en ook echte muziekinstrumenten bij. Voor iedereen was er iets. Zelfs mijn papa heeft zachtjes op de gitaar gespeeld toen hij mij kwam halen. Ik was zo blij!”

www.speelbank.be

Meer lezen

- *Sporen van Reggio, een introductie in de Sporen-pedagogiek*, Margot Meeuwig, Wilma Schepers, Tienke van der Werf (2007), Uitg. SWP Amsterdam
- *Ontvlambare Vingers*, Boudry, C. (2008), SWP
- [Spelaanbod organiseren, handleiding voor speelpleinwerkers](#), VDS
- [ZIKO](#)
- [KWAPOI](#)

Doe de test!

Geef jezelf een punt voor elke stelling die klopt.
Tel je punten op en bekijk onderaan het resultaat.

- Ik zorg voor voldoende **afwisseling** in de spelactiviteiten: alle ervaringsgebieden en spelgebieden komen wekelijks aan bod.
- Er zijn minstens 4 **afgebakende spelhoeken** (bv poppenhoek, bouwhoek, beweeghoek, knuffelhoek, leeshoek, zandbak, muziekhoek,...).
- Kinderen kunnen zowel in **groep** als **individueel** spelen.
- Ik zorg ervoor dat er in het aanbod van spelmateriaal en spelactiviteiten ruimte is voor zowel **rustig** spel als **actief** spel.
- We spelen minstens 3 keer per week **buiten** met de kinderen.
- Iedere dag zijn er **geleide** en **vrije** activiteiten.
- Tijdens de geleide activiteiten worden de kinderen **gestimuleerd** om mee te doen maar ze kunnen er ook voor kiezen om niet mee te doen en vrij te spelen.
- Ik zorg voor een spelaanbod **op maat**. Mijn programma ligt niet vast.
- Ik **verander** het aanbod van spelmateriaal en van spelactiviteiten naargelang de interesses van de kinderen. *'Kijk, Jens houdt een plasticen bord op zijn hoofd. Hij kan er zelfs mee stappen! Dat gaan we ook eens proberen. Wil jij ook een bord op je hoofd Sheila? Oh, jij wil een doekje op je hoofd? Ook goed.'*
- Kinderen kunnen kiezen **hoe lang** ze met iets spelen. Het materiaal moet niet steeds allemaal opgeruimd worden na het spelen. *'Wat een prachtig bouwwerk hebben jullie gemaakt, dit laten we staan zodat jullie na het eten nog kunnen verder spelen. Misschien willen jullie dit wel eens tonen aan jullie mama's en papa's?'*
- Het spelaanbod wordt **nooit begrensd**, kinderen mogen met alles spelen. Voorbeeld babyspeelgoed kan soms ook weer interessant zijn voor de grotere kinderen.
- Er is spelmateriaal voor alle leeftijden, ervaringsgebieden en talenten aanwezig.
- Ieder kind vindt een uitdaging, ook de baby's. *'Hihi, baby Caro vindt dat stukje bieslook precies heel lekker.'* *'Kijk, Janne draait bieslook rond haar vingers.'* *'Oh Amin, jij gaat er op fluiten!'*
- Het spelmateriaal is aantrekkelijk gepresenteerd, staat op ooghoogte en **binnen handbereik**. Kinderen mogen dit zelf nemen wanneer ze willen. Alles is zo geplaatst dat het de kinderen uitnodigt tot ontdekken en om zelfstandig aan de slag te gaan.
- Er is voldoende en **verschillende soorten speelgoed** aanwezig. Niet te veel en niet te weinig. De kinderen kunnen uit 2 à 3 soorten speelgoed kiezen per speelhoek.
- Ik neem het spelmateriaal enkel weg wanneer ik zie dat de kinderen er niet meer mee spelen. Zolang ze er geboeid door zijn kunnen ze er mee blijven spelen. Wanneer ze hun interesse verliezen, verander ik het aanbod.
- Er is voldoende (maar ook niet te veel) **spelmateriaal** voor iedereen, zodat kinderen niet steeds moeten samen spelen en/of delen.

Zorg jij voor een rijk
en gevarieerd aanbod?

- Ik bied naast aangekocht materiaal ook **kosteloos** waardevol (spel)materiaal aan zoals natuurmateriaal of verpakkingsmateriaal.
- Ik bied **alternatief**, niet voor de hand liggend materiaal aan zoals een stuk buis, een tuinslang, videocassette, ...
- Ik bied **alledaagse voorwerpen** en levensecht materiaal aan zoals een oude gsm, een toetsenbord, kookpotten, plasticen potjes,...
- Ik voorzie regelmatig prikkelend **'open' materiaal** waar de kinderen zelf een spel mee kunnen verzinnen, zoals bijvoorbeeld een houten blok. *'Ga jij je blokje bakken Giel?'*
- Ik bied **zelfgemaakt speelgoed** aan zoals voel dozen, vertel-schorten, kijkdozen, geurzakjes, ...
- Ik denk bij de aankoop, bij het verzamelen of het zelf maken van spelmateriaal bewust na en bekijk waar er nood aan is in functie van de **interesses, behoeften, leeftijd, ervaringsdomeinen, zintuigen**, ... van alle kinderen. Ik doe inspanningen om voldoende variatie aan te brengen, zodat kinderen steeds nieuwe uitdagingen en prikkels krijgen.
- Het materiaal is in **goede en propere staat** zodat het uitlokt tot spelen. Kapot materiaal wordt onmiddellijk verwijderd.

0-8 punten

Je laat nog heel wat kansen liggen om kinderen te prikkelen. Neem het spelmateriaal en het spelaanbod grondig onder de loep. Stel vervolgens een stappenplan op om je aanbod te verbeteren. Voor je het weet kan je genieten van kinderen die helemaal opgaan in hun spel.

9-17 punten

Je hebt een basis spelaanbod. Je laat nog een paar kansen liggen. Ga met het ganse team na waar de knelpunten liggen. Denk na hoe je dit kan verbeteren en stel een stappenplan op. De kinderen zullen zich nog beter voelen en meer ervaringen kunnen opdoen in je opvang.

18-24 punten

Je spelaanbod en spelmateriaal zijn gevarieerd en prikkelend voor kinderen. Zij kunnen voldoende ervaringen opdoen en op ontdekking gaan in deze omgeving. Probeer de punten waar je nee op antwoordde te verbeteren en je opvang wordt een echt paradijs voor kinderen.

10 voordelen van een rijk en gevarieerd aanbod

1 In een rijk en gevarieerd aanbod worden kinderen uitgedaagd om op onderzoek uit te gaan en **de wereld rond hen te leren kennen en te ontdekken**. Zo ontdekken ze de eigenschappen van materialen, de natuur, hoe dingen in elkaar zitten,...

2 In een divers aanbod krijgen kinderen de kans om veel nieuwe ervaringen op te doen. Ze leren al hun zintuigen te gebruiken, vragen te stellen, problemen op te lossen en verbanden te leggen. Hierdoor wordt hun nieuwsgierigheid aangewakkerd en maken ze grote sprongen in hun **verstandelijke ontwikkeling**.

3 Elke activiteit of materiaal vraagt een eigen taalgebruik en woordenschat. Door een rijk en gevarieerd aanbod aan te bieden verbreed je dus al spelend de **taalkennis** van kinderen.

4 In een rijk en gevarieerd aanbod zorg je regelmatig voor open materiaal, kosteloos materiaal, zelfgemaakt, en niet alledaags (spel)materiaal. Dit geeft kinderen de kans om initiatief te nemen, hun spel zelf in te vullen en om hun **fantasie en creativiteit** te gebruiken. Dit zijn belangrijke bouwstenen voor hun probleemoplossend denken.

5 Wanneer je inspeelt op de interesses en ervaringen van de kinderen en je aanbod hieraan aanpast, voelen ze zich gehoord en gezien. Dit helpt hen bij de ontwikkeling van een **positief zelfbeeld**.

6 Tijdens het vrij spel kiezen de kinderen met wat, waar, wie en hoe lang ze spelen. Tijdens het georganiseerde aanbod kunnen kinderen beslissen om mee te doen of om iets anders te gaan doen. Door goed na te denken over je aanbod en spelmateriaal kunnen, moeten en mogen de kinderen keuzes maken. Dit sterkt hun gevoel van **vrijheid en autonomie** en verhoogt hun welbevinden en betrokkenheid.

7 Door voor alle kinderen net haalbare en uitdagende activiteiten en spelmateriaal te voorzien, wordt hun **doorzettingsvermogen** aangescherpt.

8 Door regelmatig gebruik te maken van kosteloos of gerecycleerd materiaal groeit het **ecologisch bewustzijn** van de kinderen. Zo leren ze van jongs af dat materialen herbruikbaar zijn en dat ze respectvol moeten omspringen met de wereld rondom hen.

9 Elke activiteit of materiaal vraagt andere motorische bewegingen, handelingen of gebruik. Door te variëren in je aanbod en spelmateriaal zorg je voor uiteenlopende bewegings-situaties en handelingen. De kinderen ontdekken zo de mogelijkheden van hun lichaam en ontwikkelen zich **motorisch**.

10 Elke activiteit vraagt een andere omgang met elkaar. Door voldoende variatie in je materiaal en activiteiten te brengen leren de kinderen in verschillende spelvormen en situaties omgaan en rekening houden met elkaar. Hierdoor groeien hun **sociale vaardigheden**.

In 9 stappen naar een rijk en gevarieerd speelaanbod

1 Hoe ziet het aanbod er nu uit?

Vul de test op Speelbank in om te kijken waar je opvang nu staat op vlak van rijk aanbod. Meten is weten: je ziet meteen wat er goed loopt en waar je nog kan op verbeteren.

2 Acties bepalen

Kies enkele verbeterpunten en formuleer een stappenplan waarmee je verder mee aan de slag gaat. Formuleer elke stap zo duidelijk mogelijk: wie gaat wat doen? Wanneer? Hoe? Wat hebben we daarvoor nodig? Wist je dat een doel best meetbaar is? Niet: 'we gaan meer buiten spelen' maar wel 'elke dag gaan we minstens één keer 30 minuten naar buiten'. Zo'n meetbaar doel kan je makkelijk afchecken en motiveert ook beter.

3 Van een bezoek kan je leren

Breng indien mogelijk een bezoek aan een opvang die uitblinkt in een rijk en gevarieerd speelaanbod. Dat kan een kinderdagverblijf of onthaalouder in je buurt zijn. Vraag je verantwoordelijke naar tips en contacten. Zo kan je zien hoe anderen de opvang organiseren. Je neemt sowieso inspiratie mee, kleine en grote. Een krachtige stimulans voor jouw eigen acties. Of maak er meteen een uitwisseling van: je hebt zeker ook zelf iets te tonen waar je trots op bent.

4 Zoek expertise

Is er een speelgebied dat bij jullie niet zo vaak aan bod komt? Of een ervaringsgebied waar je zelf niet veel ideeën over hebt? Er bestaat veel vorming op maat die je kan aanvragen. Doe suggesties aan je verantwoordelijke, zo haal je op maat extra inspiratie op je werking binnen.

5 Betrek de ouders

Kijk naar de acties die je hebt afgebakend. Wellicht kan je niet alles zelf? (of je zou Superman moeten zijn). Aarzel niet om ouders aan te spreken op hun talenten of contacten. Een buitenkeuken is zo gebouwd als iemand al met hout werkt, of misschien heeft de verpleegkundige wel extra verzorgingsmateriaal voor in de poppenhoek? Hoe specifiek je oproep is, hoe meer kans dat ouders echt kunnen helpen.

6 Sta stil bij je eigen houding

Zoek naar activiteiten die de interesses van de kinderen prikkelen. Geef je kinderen ook de mogelijkheid om zelf te kiezen hoe ze iets aanpakken en hoe lang ze meedoen? Super! Kinderen kunnen op die manier zelf leren kiezen.

7 Zet het materiaal speelklaar

Werken aan een rijker speelaanbod betekent vaak ook dat je op zoek gaat naar meer speelmateriaal. Top! Denk je ook na over hoe je dat materiaal aan kinderen aanbiedt? Het magische woord 'speelklaar maken' is net dat: denk na hoe het materiaal klaar is om mee te spelen. Binnen handbereik en op de hoogte van de kinderen. Niet alles tegelijk natuurlijk, maar een prikkelende selectie die vaak wisselt.

8 Communiceer met de ouders

Niets is leuker om naar ouders te communiceren dan nieuwe ervaringen die hun kind heeft opgedaan. Documenteer de nieuwe ontdekkingen met foto's of citaten (als de kinderen al praten) en vertel het aan de ouders. Zo stimuleer je hen om thuis ook aan hun kinderen nieuwe dingen aan te bieden en te zorgen voor variatie.

9 Maak de variatie in het aanbod zichtbaar

Zo kan je jezelf en je team hieraan herinneren. Je kan werken met pictogrammen voor elk speelgebied, of een weekplanning waarin de verschillende ervaringsgebieden aan bod komen. Door info op te hangen, die je illustreert met foto's, blijf je eraan denken. Of wat dacht je van de checklist '20 dingen die je moet beleven voor je 2,5 bent?' Die lijst kan je op maat van jouw opvang samenstellen, misschien wel met inbreng van de ouders?

